Ner. 142.

MONITOR WARSZAWSKI.

W WARSZAWIE, DNIA 25 SIERPNIA 1827 ROKU, W SOBOTĘ.

Dostrzeżenia meteorologiczne w Warszawie.

		Cieplomierz R.	Barometr.	Wiatr.	Stan nieba.
D. 24 Sierpnia	Z rana . .	Stopni ciepla + 8	Cali 27 liniy 8,8	Zachodni	Słońce.
	Po poludniu	Stopni ciepla + 15	„ — 8,4	Zachodni	Chmurno.
	Wieczorem	Stopni ciepla + 12	„ — 7,6	Zachodni	Chmurno.

WARSZAWA.

— Niedawno, w pewnem miasteczku wdztwa sandomierskiego, poznali się brat z bratem, po 55-letniem niewidzeniu się z sobą i maiąc obadwa blisko po lat 70. Od młodości, mieszkali od siebie wprawdzie tylko o mil 24, lecz tak wypadło że nigdy się nie zjechali. Teraz, starszy iechał do Krzeszowic dla poratowania zdrowia, a młodszy udał się na odpust o 7 mil od swego mieszkania. Przypadek zrządził, że starszy, idąc pomimo kościoła i słysząc nabożeństwo, wstępuie i siada w ławce, obok tuż w niey siedzącego poważnego staruszka. Obadwa odmawiaią modlitwę za duszę Bonifacego oyca i Barbary matki. Ta zgodność imion rodziców wznieca w każdym z nich równąż uwagę. Starszy ośmiela się zapytać młodszego: kto byli iego rodzice, i ztąd następuie poznanie się wzaiemne. Trudno iest opisać iak była rozkoszną ta chwila dla obu szanownych starców! *(Kur.)*

— Maiący pasieki uważaią, że tegoroczne nadzwyczayne upały bardzo zaszkodziły pszczołom, i radzą na następną zimę ule opatrzyć miodem, bo przez lato pszczoły nie mogły uzbierać dla siebie tyle żywności, aby ta wystarczyła do następney wiosny. *(Gaz. pol.)*

z Petersburga, 26 Lipca v. s.

— Na przełożenie Rady państwa, raczył N. PAN nadać sankcyą nowemu urządzeniu o bankrutach i bankructwach.

— N. PAN mianował Adjutantem swoim, dowódzcę drugiey brygady artyleryi gwardyi, Pułkownika *Statkowskiego*.

— P. *Sprewicz*, professor muzyki w Moskwie, posiada muzeum medalów wschodnich, które opisał professor *Fraechn*.

— P. *Boning* założył w Rewlu łazienki morskie, przewyższaiące wszystko co dotychczas podobnego w Rewlu znano. Ozdobny lokal ma dla wygody kąpiących się termometra, barometra, książki, arfy eoliyskie, narzędzia do pływania, i na brzegu ławki pod wodą i czółno przeznaczone do ratowania tonących w razie gdyby kogo nieszczęście takie spotkało. *(D. P.)*

z Stambułu.

— Naynowsze wiadomości z tey stolicy nie zawieraią nic ważnego. Ciągle trwa organizacya i ciągle odbywaią się ćwiczenia nowego woyska. Szalupy woienne z arsenału trzy razy w tygodniu odbywały obroty przed *Beszkitasz*, letniem pomieszkaniem Sułtana. Mówiono z pewnością że i korpus topidżi (artyleryi) ma być zmieniony; oddział ieden iuż iest ubrany na wzór nowego woyska, które szczególniey odznacza się czapką w kształcie melona (szobara).

Z koszar, których wystawienie w roku zeszłym było polecone, ukończone zostały wielkie koszary w Daud Basza, i drugie mnieysze dla konnicy na wzgórkach *Dolmabagdże*; trzy inne w Ramis Basza w Skutari i w Czengelkoi były bliskie ukończenia. Wewnątrz seraiu pilnie pracowano nad ukończeniem nowych koszar dla bostandżich, które maią być zakończone przed powrotem Sułtana do pałacu zimowego. Łatwo wyobrazić sobie można koszta tey budowy; opędzaią ie po części ze skarbu, po części znayduiące się w stolicy gminy greckie, żydowskie, ormiańskie, dla ulgi skarbowi, codziennie muszą dostawiać pewną liczbę robotników. Względem osadzenia urzędów stanu nie zaszły zmiany.

— W Syryi powietrze morowe wielkie zrządzało spustoszenia; w Alepie i Damaszku po tysiąc mieszkańców iednego dnia umiera. Miasto Tokat, w namiestnikostwie Sivas, w Azyi mnieyszey (znane z przyległych mu obfitych kopalni miedzi), po większey części zniszczone zostało trzęsieniem ziemi, rozciągaiącem się i na poblizsze okolice.

— Podług doniesień z Alexandryi, sięgaiących do 5 Lipca, eskadra która dnia 17 Czerwca wypłynęła z portu przeciwko Lordowi Cochrane, dnia 1 Lipca powróciła do Alexandryi.

— Bardzo przyspieszano uzbroienie nowey wyprawy, którą, iak słychać, Wicekról Egiptu ieszcze w ciągu miesiąca Lipca chce wysłać do Morei, a podług twierdzeń innych do Hydra; ma ona się składać z 4000 ludzi i obficie opatrzyć się w ammunicyą i żywność.

z Grecyi.

— Doniesienia z Zante, datowane 12 Lipca, zawieraią następuiącą wiadomość. 3 do 4000 Arabów, wysłanych w ciągu upłynionego miesiąca przez Ibrahima Baszę do Arta, dla odebrania tam wielkiego transportu koni, dnia 2

Czerwca opuściło to mieysce wracaiąc do Patras, a 5 t. m. stanęło w *warowni Rumelii* (nad zatoką Patras). Liczba przyprowadzonych koni dochodzi 3000. Ibrahim Basza, odebrawszy tę wiadomość, udał się dnia 6 Czerwca do warowni *Morei*, dla przewiezienia wspomnionego woyska i koni, co z naywiększym stało się porządkiem. Dnia 14 Czerwca, wysłał dowódzcę warowni moreyskiey, Achmeta Baszę, z wymienionem egipskiem woyskiem i 3000 Albańczyków, wraz z 2000 koni obciążonych żywnością, do Tripolizza. Dnia 18 Czerwca, Ibrahim Basza już był powrócił do Patras, i tegoż samego dnia przybyli tam Egipcyanie i inne woyska użyte przy oblężeniu warowni Tornese, która, iak wiadomo, kapitulowała 17 Maia. Dnia 25 Czerwca, Achmet Basza także powrócił był z przedsięwziętey przeciw Tripoliza wyprawie do Patras. Ciągle odsyłaią tu żywności do Tripoliza; przy czem żadney z strony Greków nie doznaią przeszkody. Miasta Kalavrita i Vostizza wraz z przyległemi osadami poddały się Ibrahimowi Baszy, i dnia 26 Czerwca stawiły mu żądanych zakładników. Dnia następnego, wyruszył ku Vostizza oddział egipskiego woyska, składaiący się z 2000 piechoty i 500 konnicy, za którym, w dni kilka, 29 Czerwca, osobiście udał się Ibrahim Basza. Z Vostizza udał się Ibrahim do Kalavrita, a ztamtąd, iak niektóry twierdzą, do klasztoru Mega Spilaon, leżącego o 1½ lub 2 mili od miasta, ku północy, (naywiększego i naybogatszego w Grecyi; podług innych miał się udać prosto do Tripolizzy.

Oddział floty zostaiący pod rozkazami Tahir Baszy (Kapudana Beia), który dnia 31 Maia, udaiąc się z wód Nawarinu ku Patras, przepłynął koło Zante, dnia 4 Czerwca przybył do Patras, lecz w dniu tym tylko 7 okrętów stanęło na kotwicy, reszta, w liczbie 21, a między temi i admiralski zostały pod żaglami i krążyły po morzu około *Chiarenzo* aż do przylądku *Ducato*, i dopiero dnia 16 Czerwca także przy Patras zarzuciła kotwice. Oddział ten floty d. 23 Czerwca napowrót odpłynął z Patras do Navarin; dnia 5 Lipca znowu się pokazał przy Patras, i zabawiwszy tam dni 5, 10 Lipca powtórnie wrócił do Navarin.

Wiadomość o życiu P. Canninga.

(*z Quotidienne.*)

Pan *Canning* umarł w Chiswick-House 8 Sierpnia o pół do czwartey z rana.

Ten wypadek iest naywiększey wagi dla Anglii i Europy.

Nim przeydziemy do uwag iakie wzbudza to wielkie wydarzenie, powiedzmy naprzód czem był P. Canning, o iego życiu politycznem, iego rozmaitych położeniach w gabinecie i parlamencie.

Dwa peryody przedzielaią życie P. Canninga: w pierwszym, będziemy go widzieć współzawodnikiem Pitta i starych torysów; w drugim, uyrzymy go, przeciwnie, łączącego się z wighami, swymi nieprzyiaciołmi, z którymi tak długo walczył.

Jerzy Canning urodził się w Irlandyi r. 1770. Wiele paszkwilów było ogłoszonych w Anglii względem iego urodzenia i początku; niektóre z nich wywodzą go z teatru: my się nad tém nie będziemy zatrzymywali. W młodości swoiey dał się poznać przez głęboką naukę i kilka lekkich poezyy, pomiędzy któremi odznacza się elegia o uiarzmieniu Greków. W Anglii (w kraiu gdzie wszystko zdaie się być z-brane do uformowania ludzi umieiących kierować sprawami publicznemi), znayduią się wielkie szkoły, gdzie uczniowie którzy pokazali odznaczaiące się talenta w szkołach niższych są powołani dla wprawiania się w dyskussye publiczne. Tam, skoro się który pokaże zdatny do wymowy, skoro iest udarowany talentem inprowizacyi w sprawach politycznych,— członkowie gabinetu, często sami dawni uczniowie tych kolegiów, zwracaią na niego oczy, umieszczaią go w rozmaitych gałęziach administracyi, a często nawet powołuią go do parlamentu. Takie było przeznaczenie P. Canninga. Odznaczaiący się uczeń w Oxford, był mianowany, pod wpływem P. Pitta, członkiem Izby niższey w r. 1793, w 23 roku życia. Członek parlamentu i stała podpora swego przewodnika, P. Canning mniey się dał poznać przez swoie mowy parlamentowe, niż przez paszkwile lekko pisane lub lekkie poezye, w których wychwalał biegłość i obszerny talent wielkiego statysty co się ogłosił iego opiekunem. Jego znalezienie się przyiemne, iego młodość, zjednały mu przyiaźń opozycyi; sam nawet Sheridan w całym parlamencie oddawał pochwały panu Canning. Przemawiał on raz pierwszy w Izbie niższey na początku 1794 roku, z okazyi zawartego traktatu z królem sardyńskim. Nie szczędził wyrazów sprawiedliwey wzgardy przeciw rewolucyi francuzkiey. Spostrzegano iuż w nim tę manierę szkolną, trochę wymuszoną, te wyrażenia dumne, które składały iego talent mowczy.

Wszystko w Anglii ma swóy właściwy charakter, aż nawet do samey wymowy. We Francyi: minister mowca, sądzą się często uwolnieni od tych nauk, które nietylko że są iedną z przyiemności umysłowych, lecz które formuią zarazem rozsądek i zdanie; u nas odróżniaią polityka od pisarza; zdaie się iż iest niepodobieństwem być literatem i politykiem. W Anglii: ministrowie, naczelnicy opozycyi, napawaią się wyższemi naukami; są oni poetami, teologami, i często minister spraw wewnętrznych widział swe imie wpisane na tematach oxfordzkich. Wymowa przeymuie się tym charakterem; przytaczaią na mownicy Wirgiliusza i Horacyusza, obok zasad prawa natury i boskiego.

Będąc uczestnikiem wszystkich ważnych dyskussyy nad koalicyą, w 1794 i 1795 r., przeciw rzeczypospolitey francuzkiey, był na nowo obrany członkiem parlamentu, i został adjunktem ministra spraw wewnętrznych pod ministerstwem lorda Granville. Jest to epoka w którey się iego talent rozwinął. Wówczas, nie było ani iedney dyskussyi nad sprawami stałego lądu w którey by on nie miał głosu. Uważano nawet naruszanie osobistości przeciw

przemiiaiącym rządom rzeczypospolitey francuzkiey, które ściągnęło na niego trochę niepopularności pomiędzy wighami, niepopularności, którą się on starał odwrócić piękną swą mową, mianą za zniszczeniem handlu murzynami. Skoro Pitt, obstaiąc przy swoim systemacie, opuścił ster spraw, po pokoiu w Amiens, P. Canning poszedł za swoim protektorem. Obrany znowu w 1802, zaiął mieysce w opozycyi, i nie mało się przyczynił do rzucenia śmieszności na obroty Foxa i kanclerza izby skarbowey Adingtona; wiadomo że ten gabinet był wówczas złożony z takich samych prawie żywiołów, iak ten który P. Canning sam przedsięwziął uformować w r. 1827. Po upadku tey administracyi, Jerzy Canning został ministrem interessów zagranicznych; przewodniczył on wyprawom angielskim do Kopenhagi i Flessingi. Z okazyi tey ostatniey wyprawy, odbył poiedynek z Lordem Castelreagh, który iey bynaymniey nie pochwalał.

P. Canning został raniony w udo, złożył swoie urzędowanie, które przeszło w ręce P. Castelreagh. Został znowu wybrany do parlamentu w r. 1812, gdzie się okazał gorliwym obrońcą katolików irlandzkich; w 1814 otrzymał tytuł *portugalskiego*; odznaczył się przez swą gorliwość dla zasad monarchicznych, co zjednało mu w Bordeaux świetne przyięcie ze strony roialistów tego ogromnego miasta.

Miasto Liverpool posłało 11 Czerwca r. 1816 Pana Canning do parlamentu. Opór iakiego doznał na wyborach był gwałtowny ze strony radykalistów, grożono mu nawet szczątkami butelek i ławek iako kandytadowi ministeryalnemu. W parlamencie, pokazał się stałym obrońcą administracyi w myśl torysów Lorda Castelreagh. Został mianowany prezesem biura indyyskiego.

Drugi peryod życia polityka którego Anglia straciła zaczął się od sławnego processu Królowey. W tém wielkiém zgorszeniu prawnem, P. Canning oświadczył się za radykalistami, i iego imie połączone było z imionami Broughamów i Tierneiów; i od tey epoki w ciągłych zostawał w stósunkach z partyą wighów: przebywał zwykle z naczelnikami tego stronnictwa, kiedy śmierć Lorda Castelreagh na nowo go powołała do interessów.

W owey epoce ministerstwo Lorda Liverpool znaydowało się w trudnem położeniu; stronnictwo wighów znacznie się powiększyło w Anglii, i zdania liberalne wielkie uczyniły postępy. W tym kraiu, iest to iednym z warunków rządu, nie mówię uledz opinii, lecz ią poznać i umieć nią kierować: zdarza się często iż ministerstwo ustępuie panuiącey opinii; wtenczas - to przydaią do administracyi niektórych ludzi należących mniey więcey wyłącznie do tey opinii, lecz którzy przedstawiaią zaręczenie z swoiey przeszłości lub swego charakteru: to iest co było przyczyną wyboru Pana Canninga. Potrzeba wyznać, że początki iego ministerstwa nie zawiodły tych nadziei, iednakowoż spostrzegano w dyskusyach parlamentowych, iż nowy minister interessów zagranicznych był więcey iak grzecznym dla nayzaciętszych radykalistów. Nazywał imieniem zacnych przyiacioł Broughamów, Tierneiów, Wilsonów, co kazało się domyślać iż potaiemna umowa albo przynaymniey nadzieie łączyły ministra z opozycyą wighów. Z drugiey strony, polityka zagraniczna zdawała się brać inny kierunek. Anglia opierała się naszemu wpływowi na półwyspie, uznawała wyraźniey niż kiedy niepodległość Ameryki północney, i dawała konstytucyą Portugalii.

W tym-to momencie P. Canning stał się punktem pośrednim liberalistów. Ci którzy go znieważali z exageracyą, w pochwałach iego wpadli w przeciwną ostateczność; mówiono tylko o P. Canning, na nim zdawała się spoczywać wolność polityczna i religiyna świata.

Dla tego też, po zmuszonem usunięciu się Lorda Liverpool, zaczęła się walka pomiędzy stronnictwem torysów i stronnictwem wighów w Anglii: iedno, zawsze broniące wielkich spraw kraiowych i wszelkiey chwały narodowey, naznaczało Lorda Wellingtona na pierwszego ministra; drugie wynosiło P. Canninga, iako obrońcę zasad które chciało widzieć tryumfuiącemi.

P. Canning został mianowany pierwszym ministrem. Przedstawił się wówczas piękny widok: całe ministeryum usunęło się, ponieważ odtąd iuż iego opinia nie mogła przewodniczyć w gabinecie. Obok starego kanclerza lorda Eldon, tego weterana prawników angielskich, umieścił się lord Wellington, ozdoba swoiego kraiu i ten młody człowiek który przeniosł wielką wziętość polityczną nad władzę iaką piastował w początkach swego parlamentowego zawodu. Piękny przykład bezinteressowności i politycznego honoru!

Odtąd, P. Canning, za słaby do utrzymania się sam ieden, odepchnięty przez torysów, rzucił się całkiem do stronnictwa wighów; ztąd-to połączenie się z Lordem Lansdown, proiektowana ugoda z lordem Holland, naczelnikiem opozycyi wighów, którego P. Canning dawniey nayzaciętszym był przeciwnikiem. To delikatne i trudne położenie, przykrości wyniesioney godności którą sam uważał za tymczasową tylko, sumienie patryotyczne które ściga statystę skoro uważy iż sam kopie przepaść swemu kraiowi,— wszystkie te przyczyny przyspieszyły, nie wątpimy, śmierć P. Canninga: uległ on zarówno pod ciężarem zgryzoty iak i choroby.

Ten wielki polityczny wypadek musi koniecznie dużo wpływać na Anglią i Europę. Skoro znikł P. Canning, ufność króleska nie może się zwrócić ku iednemu z tych ludzi, których *Times* wymienia, a którzy są wyrażeniem udzielnego sobie systematu. Miałż-by to być lord Lansdown albo lord Holland w którymby król położył swoie zaufanie? to iest niepodobnem. Odtąd, skład nowego gabinetu będzie, nie powiem w duchu zupełnego toryzmu, ale przynaymniey w takim iak administracya lorda Liverpool. Anglia nie ma się iuż obawiać, spodziewamy się, awanturniczych proiektów reformy parlamentowey, i tylu innych wyobrażeń,

któreby wcześniey lub poźniey radykalizm chciał wykonać.

Względem Europy, także konsekwencye są rozciągłe. P. Canning był iednym z ludzi nayniebezpiecznieyszych przez rozciągłość swego talentu i czynność umysłu; nie zależąc iuż od siebie samego, pód wpływem wighów, służyłby sprawie radykalizmu, a ta sprawa, wielki Boże, iest sprawą rewolucyi. Że wszech stron polityka angielska dotyka polityki Europy; i to iest, dla czego nie może być oboiętne prawym rządom, że polityk, którego liberalizm całego świata za swóy naznaczał organ, nie stoi iuż więcey na czele spraw publicznych.

OBWIESZCZENIA RZĄDOWE.

Kommissya rządowa spraw wewnętrznych i policyi.

W ciągu r. b. wydała dotąd następuiące patenta swobody:

1. Dnia 31 Marca, P. Kaszewskiemu z Berlina, na wyrabianie kapeluszów słomiannych z wytłaczanemi deseniami, na lat pięć.

2. Dnia 9 Kwietnia, P. Samuelowi Neymann, maystrowi powroźniczemu, na robienie kiszek do sikawek, oraz wyborków ze szpagatu, na lat trzy.

3. Dnia 26 Kwietnia, P. Józefowi Derych, we wsi Prądniku Oycowskim w woiewództwie krakowskiem, na fabrykę prochu rusznicżego okrągłego, polerowanego i niepolerowanego, na lat pięć.

4. Dnia 11 Czerwca, P. Maurycemu Löwenhardt, na aparat poprawny iego wynalazku do pędzenia wódek na lat trzy.

5. Dnia 15 Czerwca, P. Karolowi Danielowi dwóch imion Quapp, na wyrabianie felpy iedwabney na lat trzy.

6. Dnia 9 Sierpnia, P. Wilhelmowi Gebethner, na robienie mydła twardego marmurowanego, iego wynalazku, do folowania sukna, na lat pięć.

7. Dnia tegoż i temuż P. Gebethner na wyłączne w Królestwie Polskiem przez ciąg lat trzech wyrabianie:

a) substancyi łoiowo-woskowey, z tłustości zwierzęcey i roślinnych *caromine* zwaney, i iey użycie do robienia świec;

b) tak zwanych świec argandzkich, to iest z knotami cylindrowemi czyli wydrążonemi;

c) mydła zwyczaynego z czyszczoney sody i tłustości zwierzęcey.

W Warszawie, dnia 22 Sierpnia 1827 r.

Minister prezyduiący,
(Podpisano) T. *Mostowski.*
Sekretarz ilny,
(Pod pisano) Aug. *Karski.*
Za zgodność:
Sekretarz ilny Kommissyi rząd. spraw wewnętrz. i policyi.
Aug. *Karski.*

Sąd pokoiu powiatu sandomierskiego.

Z powodu żądaney regulacyi nowey hypoteki nieruchomości niżey wyrażonych, uwiadamia interessantów, że takowe odbędą się w terminach iak następuie:

1. Domu drewnianego w mieście Ożarowie przy ulicy Sandomierskiey pod liczbą 92 położonego, własnością Wolfa Staiera być maiącego, — dnia 5 Listopada r. b.

2. Stodoły i gruntów w mieście Klimontowie położonych, Tomasza Rodziewicza własnością być maiących, iako to:

a) stodoły drewnianey wraz z ogrodem, szerokości zagonów staiowych dwadzieścia, graniczącym: od wschodu z drogą na ogrody idącą, od południa z ogrodem Marcina Skoczewskiego, od zachodu z ogrodem Wincentego Adamskiego, a od północy z zabudowaniami Fryderyka Weynera;

b) zagonów 16, długich przez stay pięcioro, graniczących z gruntami: na wschód Jakóba Jagielskiego, na zachód Józefa Woynakowskiego, na południe z drogą Opalińską, na północ z gruntami wsi Pęchawa;

c) ogrodu szerokości zagonów czteroskibowych 20, a długości przez staię iedną, graniczącego: od wschodu z drogą na łąki mieyskie idącą, od południa z łąkami Roziewicza, od zachodu z łąką Andrzeia Szlęka, od północy z ogrodem Jana Przykuty;

d) zagonów ośmiu, przez stay pięcioro, graniczących: od wschodu z gruntem Mikołaia Kurosada, od południa z drogę Ossolińską, od zachodu z gruntami Jakóba Jagielskiego, od północy z granicą wsi Pęchowa;

e) łąki długości stai iedney, szerokości zagonów ośmdziesiąt, graniczącey z łąkami: od wschodu Woyciecha Kędzierskiego, od południa Sierniaka, od zachodu do plebanii należącemi, od północy z łąką dworską Nowomieyska, — na Zagaiu położoney, — dnia 20 Listopada r. b.

Wzywa ich przeto, aby, do takowey, osobiście lub przez pełnomocnika, urzędownie i szczególnie na to umocowanego, zgłosili się, żądania swe i wnioski do protokółu regulacyi podali, i w dokumenta prawa ich udowodniaiące opatrzyli się. Ostrzega ich oraz że niezgłaszaiący się w terminie podpadną skutkom prekluzyi w art. 154 i 160 prawa o hypotekach z roku 1818 przepisaney.

Jeżliby właściciel nieruchomości wywołaney, w terminie do regulacyi nie stawił się; tenże, na żądanie któregokolwiek z interessantów, na karę 10 do 50 zł. skazany zostanie, i, podług art. 150 tegoż prawa, utraca wszelkie dobrodzieystwa prawne względem swych wierzycieli.

Ogłoszenie decyzyi, iaka w skutek aktu regulacyi wydaną będzie, nastąpi na posiedzeniu publicznem sądu tuteyszego w dniu osmym od terminu regulacyi rachuiąc, i od tegoż dnia czas do odwołania się od niey upływać zacznie. Interessanci przeto, bez dalszego wezwania, w tymże dniu, ogłoszeniu iey przytomnymi być powinni.

Sandomierz, dnia 11 Sierpnia 1827 roku.

Podsędek, *Łaźniewski.*